

TAKTICKÉ LETECTVO NEPŘÍTELE V HROMADNÉM ÚDERU

Plukovník Václav Mejda

Na základě zkušeností z přípravy, organizace a řízení velitelsko-štábních cvičení, kde se projevila nízká znalost konkrétního rozboru inozností vzdušného protivníka, pokusím se v této stati odpovědět na jednu ze závažných otázek, potřebnou k rozhodování velitelů i pro práci štábů.

Jde o hlubší analýzu hromadného úderu taktickým letectvem protivníka na válčišti, z hlediska metody vypracování modelu jeho možné varianty.

V úvodu pokládám za nutné uvést některé hlavní teoretické závěry o účasti taktického letectva v hromadném úderu.

Podle názoru předních amerických vojenských teoretiků je jaderný útok a v něm první hromadný jaderný úder rozhodujícím momentem příští války, který má podstatně ovlivnit průběh války.

V globálním jaderném útoku plánuje nepřítel tyto hlavní úkoly: zničení prostředků odvetného úderu protivníka, odpalovacích základů strategických raket, kosmodromů, raketových ponorek a lodí a strategického letectva na letištích. Zároveň se plánují úderý na nejdůležitější administrativně hospodářská centra, centra jaderného, raketového a leteckého průmyslu a na hlavní uskupení vojsk v příhraničním pásmu.

Součástí globálního jaderného útoku je jaderný útok na válčišti. Základní formou jaderného útoku budou operace vzdušných a kosmických sil.

Operace strategických prostředků vzdušného napadení sestává z několika

hromadných úderů. Hromadný jaderný úder má být veden do celé hloubky území protivníka, s překvapením, s maximální ničivou silou a v nejkratší možné době.

Hromadného úderu na válčišti se zúčastní spolu s bezpilotními prostředky i taktické letectvo, kterému se vzhledem k jeho možnostem přikládá významná úloha.

Charakteristickým rysem činnosti taktického letectva v tomto období je hromadné použití jaderných zbraní a maximální bojová intenzita.

Taktické letectvo může v hromadném úderu plnit tyto hlavní úkoly:

- průlom systému PVOS v součinnosti s raketami;
- úderý na raketové prostředky pozemních vojsk a nosiče frontového letectva;
- ničení skladů jaderné munice;
- úderý na některá hospodářská a politická centra;
- izolace válčiště vytvořením pásem s vysokou radiací;
- úderý na hlavní uskupení pozemních vojsk;
- vzdušný průzkum.

Některé úkoly plní taktické letectvo se strategickými raketami středního doletu (POLARIS) — zvláště v prvním úderu, nebo se strategickým letectvem v dalších hromadných úderech.

Hromadného úderu se zúčastní i rakety operačního určení pozemních vojsk (PERSHING) a křídlaté rakety vojenských vzdušných sil (MGM-13-MACE).

Zkušenosti z manévrů a cvičení vojenských vzdušných sil NATO ukazují, že taktické letectvo v hromadném úderu bude bojovat v malých skupinách, nebo i jednotlivě, v přízemních až stratosférických výškách, v určených časech a prostorech. Součástí bude radiotechnické a rádiové rušení a demonstrační činnost.

Hloubka vzdušného vpádu taktického letectva v závislosti na letecké technice může dosahovat **1000—1500 km**.

Splnění cílů hromadného úderu taktického letectva a bezpilotních prostředků vzdušného napadení vyžaduje:

- dlouhodobou a přesnou přípravu;
- detailní rozdělení všech určených cílů na jednotlivé nosiče;
- trvalé upřesňování;
- centrální plánování a organizaci, včetně signálů příslušných stupňů pohotovosti a jeho zahájení.

Přípravou hromadného jaderného úderu se zabývají ve štábech NATO speciální plánovací skupiny. Cíle úderu na strategických a operačních směrech válčiště plánují na základě hlubokého a podrobného rozboru, určují jejich charakter a klasifikaci i prostředky a pořadí jejich ničení.

Cíle na válčišti zjišťují s velkou přesností v současné době, kromě jiných prostředků, průzkumné družice. Protivník má dostatek údajů o charakteru a počtu hlavních cílů a je schopen připravit hromadný úder do dostatečných podrobností.

Dále je nutno vycházet ze skutečnosti, že ve složité vzdušné operaci nelze po jejím zahájení podstatně měnit úkoly. Vzhledem ke složitosti skončí tak, jak byla naplánována.

Koncepci plánu hromadného úderu ovlivňuje též denní a noční doba a povětrnostní podmínky.

Ocenění možností a účinnosti systému protivzdušné a protiraketové obra-

ny napadeného, stupeň znalosti jeho operační sestavy, záložních postavení a VS je rozhodující otázka při stanovení zámyslu průlomu v PVOS a při určení pořadí úderů v průběhu hromadného úderu taktického letectva.

Možnosti letecké techniky a taktika bojové činnosti, především letounů nosičů a bezpilotních prostředků i dosah, spolehlivost a přesnost pozemních a palubních systémů navedení, mají vážný vliv na koncepci celé mechaniky hromadného úderu.

Podmínkou operační překvapivosti úderu a vytvoření složité situace ve vzduchu hned v první minutě jeho zahájení je, aby čelo taktického letectva vletlo do radiolokačního pole systému PVOS napadeného na široké frontě najednou v přízemních až stratosférických výškách. Současně začíná silné radiotechnické rušení.

Nenadállost úderu v operačním měřítku se plně podřizuje požadavku nenadálého použití strategických jaderných prostředků. Prakticky to znamená, že vzlet taktického letectva nemá časově předbíhat odpálení strategických raket a vzletu strategického letectva.

Aby vzdušný úder trval co nejkratší dobu, stanoví se taková frekvence náletu, která odpovídá možnostem použité letecké techniky — zvláště co do limitovaných maximálních rychlostí na aktivní trati k cíli v různých výškách — zaručuje trvalé narůstání sil a plynné vyvedení celé masy taktického letectva do hromadného úderu, bez vytváření výrazných vln v jeho průběhu.

Bojová sestava jednotlivých skupin zvláště ve větších výškách, má zabezpečit, aby vzdálenosti ve skupině umožňovaly při manévrování výškou průlet pásmem účinné palby protiletadlových raket a znemožňovaly opakování střelby jednoho odpalovacího zařízení PLŘS na další letoun skupiny.

Koncepce zámyslu celé mechaniky hromadného úderu musí stanovit a zabezpečit systém plynulého proniknutí masy taktického letectva do celé hloubky vzdušného vpádu a zaručit zničení cílů v celé hloubce podle určeného pořadí.

Je reálné, že protivník bude uvažovat o všech zásadách, které logicky vyplývají z požadavku maximální bojové efektivity letecké a raketové techniky.

Podle uvedených předpokladů je možno určit metodu vypracování grafického modelu hromadného úderu taktického letectva na základě zvolené varianty.

Zvolil jsem tento operační předpoklad:

- hromadného úderu se zúčastní taktické letectvo rozmístěné v pásmu proti území ČSSR, podle předpokládaného složení a počtů v roce 1970;

- úder bude za normálních povětrnostních podmínek ve dne, za svítání nebo před setměním;

- celková hloubka vzdušného vpádu je 1200 km, šířka pásma náletu na našem operačním směru 300 km;

- úderu se zúčastní 350 letounů typu F-104 G, MIRAGE-III, G-91 a 36 křídlatých raket typu MACE;

- frekvence náletu 5 letounů za jednu minutu;

- zámysl hromadného úderu:

- úderem dosáhnout operačního překvapení;

- dosáhnout mohutného fyzického a morálního účinku v nejkratší době, současně na celou hloubku;

- úder zahájit průlomem systému PVOS; taktickým letectvem působit v malých a přízemních výškách na cíle do hloubky 350 — 400 km, kde zničit všechny známé objekty PVOS; raketami operačního určení napadnout hlavní objekty PVOS v další hloubce a tím vytvořit podmínky k prodloužení úde-

rů taktického letectva na další objekty systémů PVOS v celé hloubce;

- během průlomu PVOS napadnout postavení raket pozemních vojsk, hlavní letiště nosičů protivníka a sklady jaderné munice;

- úderu na hlavní komunikační uzly, hospodářská a politická centra;

- vytvořením pásem radioaktivního zamoření izolovat válčičky na vnitřním kruhu do hloubky 400 km a na vnějším kruhu do hloubky 700 až 1000 km;

- úder zakončit napadením hlavních uskupení vojsk prvosledových armád a dalších letišť frontového letectva;

- v průběhu úderu plnit úkoly vzdušného průzkumu.

● varianta mechaniky úderu:

- v prvním pořadí zničit palebný systém PVOS stacionárního charakteru v součinnosti s raketami a současně oslepit a rozrušit systém velení a navedení letectva malými skupinami letounů v malých výškách do hloubky 300 — 400 km;

- do pásma radiolokačního zjišťování vzlétnou v malých, středních i stratosférických výškách najednou;

- sled skupin na jednotlivé cíle v celé hloubce organizovat tak, aby jaderné úderu byly téměř současně,

- do hloubky větší než 400 km používat profil letu hi-lo-lo-hi. Na cíle vzdálené do 700 km využívat nadzvukových rychlostí ve stratosférických výškách v předním úseku trati letu, nejméně do vzdálenosti 200 km od hranic (linie fronty) k rychlému proniknutí palebným systémem PVOS; k navedení použít systému MSQ-1;

- na cíle do vzdálenosti 700 až 1200 km použít profil hi-lo-lo-hi při vysoké podzvukové rychlosti (kolem 1100 km/hod.) a dálkové systémy navedení;

— na bojovém kursu za letu v malých výškách k cíli (ve vzdálenosti 180 kilometrů od cíle) mít rychlost 900 km v hod.; odpoutat se od cíle po úderu a skrytě odletět do vzdálenosti 180 km rychlostí okolo 1000 km/hod.

Ve variantě jsem nevolil rozmístění cílů úderu podle skutečnosti. Metoda vypracování modelu hromadného úderu se řeší za této situace:

— na prostoru celého pásma 300 X 1200 km je 70 cílů, které napadá taktické letectvo;

— do hloubky 600 km je 60 % cílů, v hloubce od 600 — 1200 km je 40 % cílů;

— směr západní se považuje za hlavní vzdušný operační směr;

— na frontě vzdušného vpádu o šířce 300 km se uvažuje o lineárním šířkovém rozložení skupin;

— v daném pásmu přelétává nad územím ČSSR všech 350 letounů; z toho však k úderům na cíle v PLR a SSRR vylétává z našeho území:

— od hloubky 250 km 25 %,

— od hloubky 400 km 25 %,

— od hloubky 700 km 50 % letounů.

Tato zvolená situace má učební charakter a je možné ji přizpůsobit dané skutečnosti, zvláště pokud se týče počtu a hustoty cílů, šířky a hloubky pásma úderů, počtu letounů, směru náletu apod.

Na základě situace se připraví inženýrsko-letodovské propočty trati letu pro jednotlivé cíle a do grafikonu se vynášejí na vodorovnou osu při zvolené frekvenci náletu 5 letounů za jednu minutu, graf letu příslušné skupiny podle stanovené rychlosti a výšky s propočítanou dobou sestupu k úderu, úder, nastoupání výšky po úderu a při letu od cíle.

Počet skupin se vynášejí do grafikonu na svislou osu v jednominutovém intervalu.

Při zpracování grafikonu jsou zachovány dříve uvedené podmínky, stanovené v operačním předpokladu. K průlomu systému PVOS je např. konkrétně určeno prvních 12 úderů (na postavení PLRS a letiště) z celkového počtu 40 jaderných úderů, plánovaných na cíle na území ČSSR.

Tim vznikne grafický model hromadného úderu, v němž se vyznačí celkový počet letounů v jednotlivých minutách, narůstání a ubývání počtů letounů na tratích letu k cíli a od cílů podle výškového rozvrstvení a úseky trati letu nad vlastním územím i mimo ně.

Z tohoto grafického modelu lze vyčíst jaký počet letounů, v jakých výškách, v jakých prostorech a v kterém čase se bude nacházet.

Po vyhodnocení grafického modelu vyplývají z uvedeného příkladu tyto závěry:

— z celkového počtu 350 letounů působí výhradně v malých výškách 140 letounů, tj. 40 %; ve velkých a stratosférických výškách přes 100 letounů, tj. 30 % a ve velkých i malých výškách přes 100 letounů, tj. 30 %;

— proti území ČSSR působí z uvedeného počtu 200 letounů, tj. 57 %;

— celková doba trvání úderu je 150 minut, tj. 2 a 1/2 hodiny;

— napadení všech cílů v celé hloubce je současné, v krátkém časovém rozmezí 13 minut — od 70 do 83 minuty;

— maximální počet letounů, který je současně nad územím ČSSR na aktivní trati letu k cílům, se pohybuje od 135 do 155 letounů v rozmezí 43 minut — od 35 do 78 minuty;

— v této fázi náletu jsou dvě špičková vypětí:

● první — od 35 do 57 minuty, kdy nad územím ČSSR je současně 100 až 140 letounů ve velkých a stratosfé-

rických výškách a současně asi kolem 30 letounů v malých výškách;

● druhé — od 55 minuty, kdy prudce vzrůstá počet letounů v malých výškách a během 10 minut, tj. v 65 minutě, dosahuje maxima počtem 140 až 150 letounů;

— kritický moment nastává v průběhu 55 — 65 minuty, kdy během 10 minut vzniká zvrát ve výškovém rozložení úderné vlny prudkým poklesem počtu letounů ve stratosférických výškách; asi 60 — 70 letounů přechází během 5 minut do fáze letu k cíli v přízemních výškách. V dalších 5 minutách vlétá na naše území 80 letounů v malých výškách, takže celkový počet letounů výhradně v malých výškách je 110 až 140 letounů současně. Tento stav trvá 18 minut;

— po úderu a při návratu letounů vzniká další zvrát v jejich výškovém rozložení. Během 8 minut, tj. od 83 do 91 minuty, prudce stoupne počet letounů ve stratosférických výškách až na 115 letounů a během 60 minut, tj. až do ukončení náletu ve 150 minutě, počet letounů pravidelně ubývá. Počet letounů v malých výškách od 90 minuty poklesne;

— rychlostí okolo 1600 km/hod. prolétává nad částí území ČSSR od 11 do 20 minuty 15 letounů a od 34 do 59 minuty celkem 95 letounů; maximálně dosahují počtu 30 — 40 letounů najednou;

— úder končí v 83 minutě a všechny skupiny se vrací od cílů; skupiny, které napadly cíle mimo území ČSSR, znovu vlétají při návratu nad naše území v různých vzdálenostech — podle tvaru a průběhu státní hranice.

Na základě závěrů z grafického modelu mohou velitelé a štáby konkrétně řešit otázky operačního, taktického i střelecko-technického charakteru.

Především je nutné správně vyřešit nejefektivnější varianty bojové činnosti

systému PVOS a způsob bojové činnosti, kdy a v které době připravit zálohy k zásahu proti nízké leticím cílům nebo cílům ve velkých a stratosférických výškách, v kterých časových úsecích očekávat narůstání nebo ubývání počtu cílů.

Uvedený model umožňuje stanovit, které prostředky, v jakém počtu a po jakou dobu určit k zásahu proti vzdušným cílům, zvláště za jejich letu na aktivní trati k cílům.

Řešená varianta není jediná. Skupiny mohou být více nebo méně časově zhuštěny, frekvence náletu může být větší nebo menší než 5 letounů za minutu a posléze i počet cílů může být odlišný.

Všechny tyto zvláštnosti podmiňují daná situace. Základ této varianty je nejdůležitější zásada hromadného úderu — současně napadnout všechny cíle, v celém pásmu a v nejkratším čase.

Proto po úderu na systém PVOS jsou zařazeny ty skupiny letounů, které napadají nejvzdálenější cíle. Následující skupiny vlétají k úderům na stále bližší cíle a tím úderu na cíle v celé hloubce jsou najednou.

Druhá varianta hromadného úderu řeší extrémní případ, kdy po úderu na systém PVOS následují skupiny letounů, které napadají nejbližší cíle a za nimi vlétají skupiny k úderům na další, vzdálenější cíle.

Z vyhodnocení modelu této varianty náletu vyplývají tyto závěry:

— z celkového počtu 350 letounů působí proti území ČSSR 200 letounů, tj. 57 %;

— přes území ČSSR přelétává všech 350 letounů;

— 44 % tj. 155 letounů v malých a přízemních výškách,

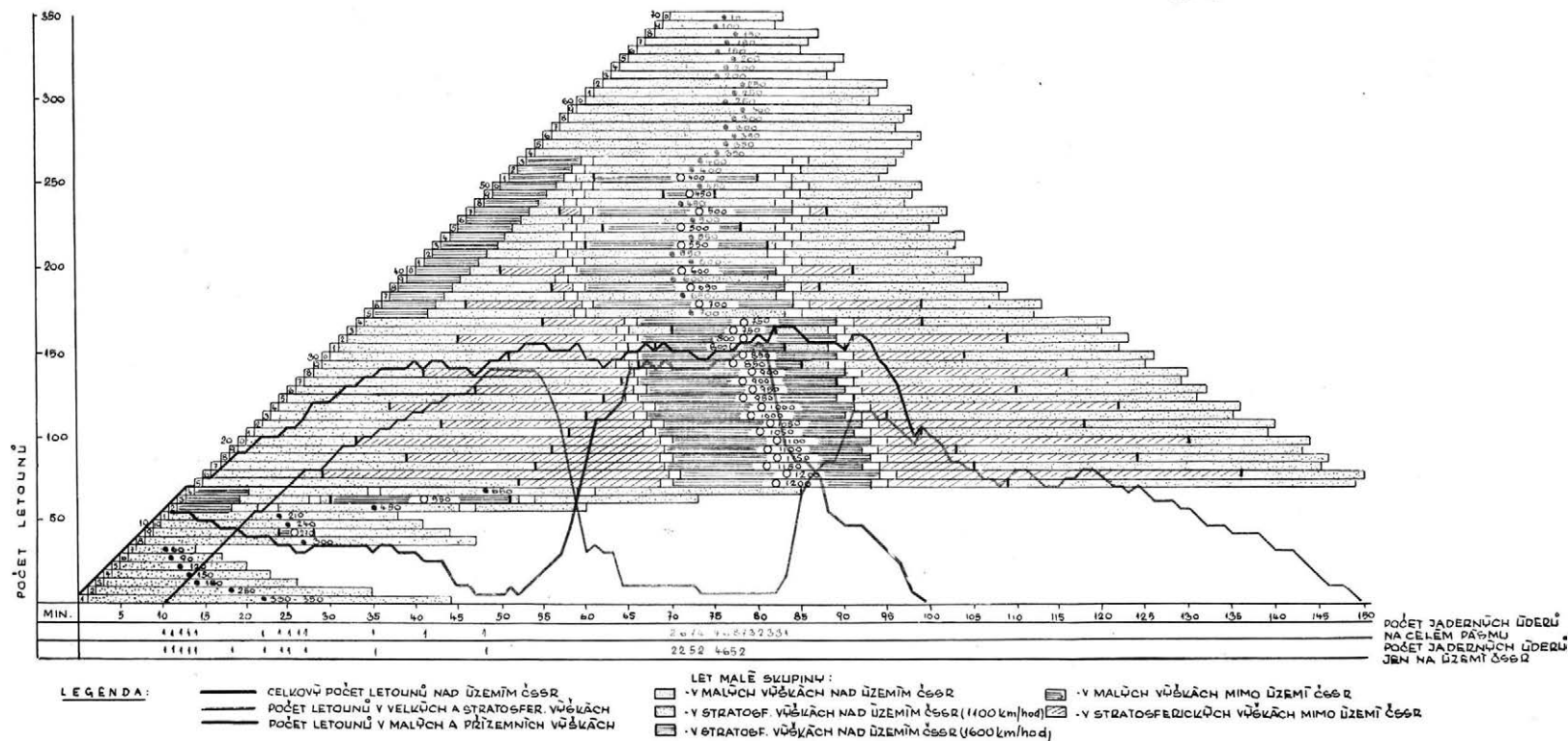
— 23 % tj. 80 letounů v malých i ve velkých výškách,

— 33 % tj. 115 letounů ve velkých a stratosférických výškách;

MECHANIKA 1. HROMADNĚHO ÚDERU TAKTICKÝM LETECTVEM V PÁSMU PROTI ÚZEMÍ ČSSR ZA NPP VE DNE

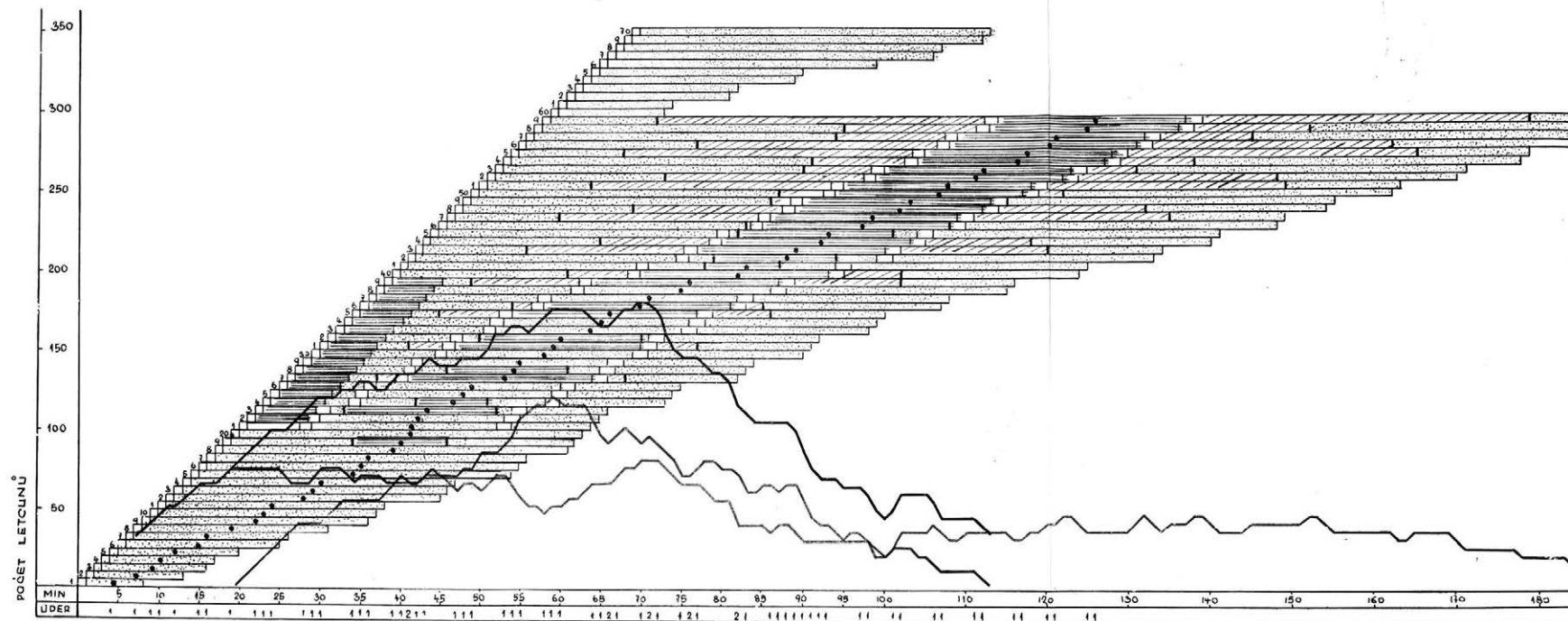
PŘÍLOHA 1

/ MOŽNÁ VARIANTA /

MECHANIKA 1. HROMADNĚHO ŮDERU TAKTICKÝM LETECTVEM V PÁSMU PROTI ÚZEMÍ ČSSR ZA NPP VE DNE

/ EXTRÉMNÍ VARIANTA /

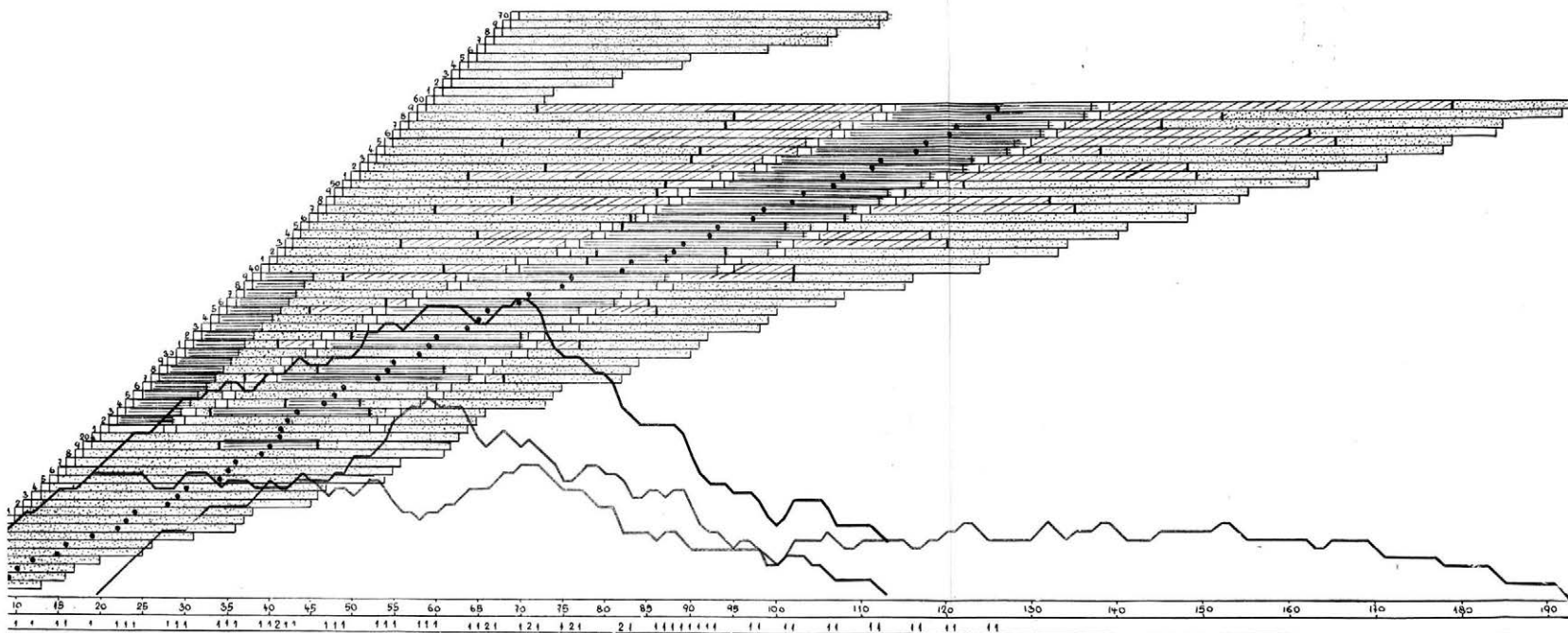

- LEGENDA:**
- CELKOVÝ POČET LETOUNŮ NAD ÚZEMÍM ČSSR
 - POČET LETOUNŮ VE VELKÝCH A STRATOSFÉRIČKÝCH VÝŠKÁCH
 - - - POČET LETOUNŮ V MALÝCH A PŘÍZEMNÍCH VÝŠKÁCH
- LET MALÉ GRUPINY:**
- ▨ - V MALÝCH VÝŠKÁCH NAD ÚZEMÍM ČSSR
 - ▨ - V MALÝCH VÝŠKÁCH MIMO ÚZEMÍ ČSSR
 - ▨ - VE STRATOSFÉR. VÝŠKÁCH NAD ÚZEMÍM ČSSR (1100 km/hod.)
 - ▨ - VE STRATOSFÉR. VÝŠKÁCH MIMO ÚZEMÍ ČSSR
 - ▨ - VE STRATOSFÉR. VÝŠKÁCH NAD ÚZEMÍM ČSSR (1600 km/hod.)

MECHANIKA 1. HROMADNĚHO ÚDERU TAKTICKÝM LETECTVEM V PÁSMU PROTI ÚZEMÍ ČSSR ZA NPP VE DNE

PŘÍLOHA 2

/ EXTRÉMNÍ VARIANTA /

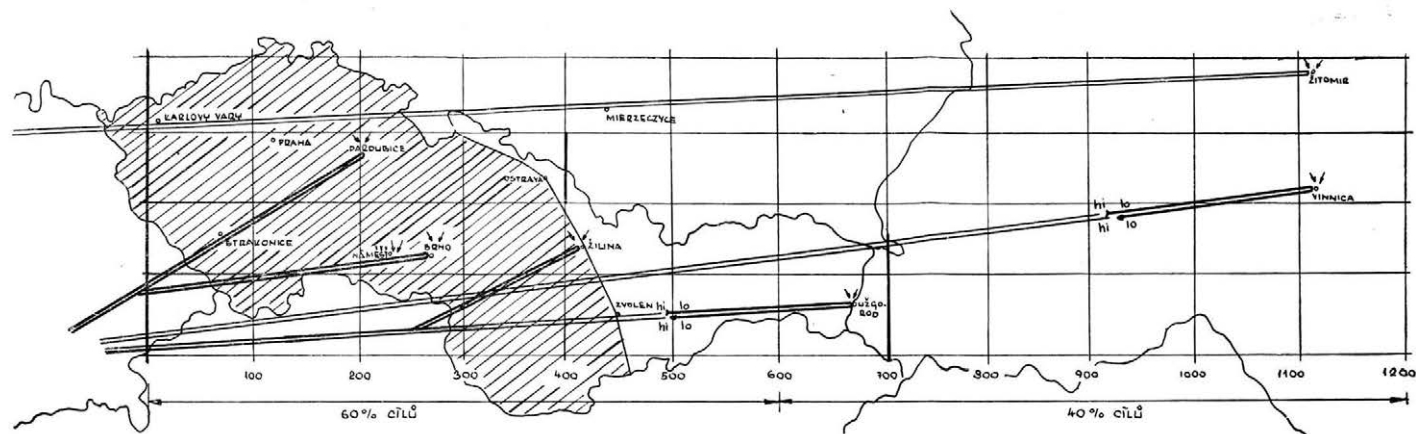

— CELKOVÝ POČET LETOUNŮ NAD ÚZEMÍM ČSSR
 — POČET LETOUNŮ VE VELKÝCH A STRATOSFÉRICKÝCH VÝŠKÁCH
 — POČET LETOUNŮ V MALÝCH A PRŮZEMNÍCH VÝŠKÁCH

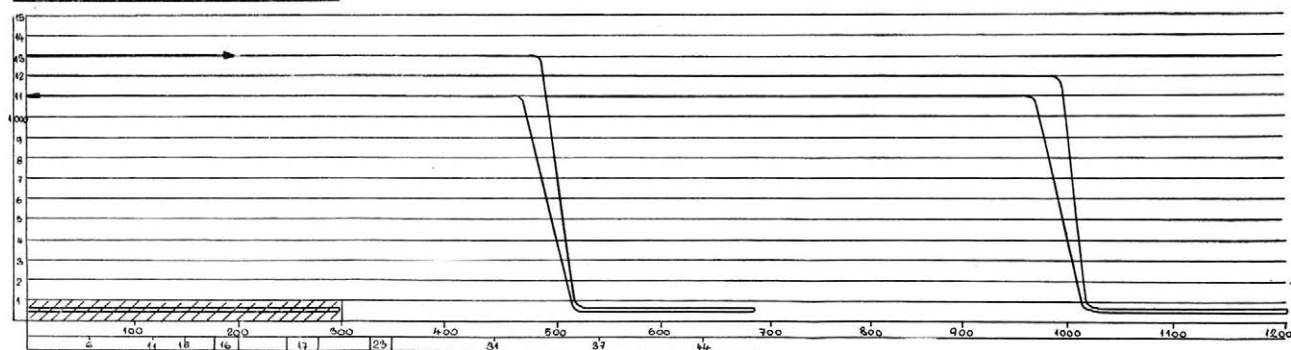
LET MALÉ GRUPINY:

- V MALÝCH VÝŠKÁCH NAD ÚZEMÍM ČSSR
- VE STRATOSFÉR. VÝŠKÁCH NAD ÚZEMÍM ČSSR (1100 km/hod)
- VE STRATOSFÉR. VÝŠKÁCH NAD ÚZEMÍM ČSSR (1600 km/hod)
- V MALÝCH VÝŠKÁCH MIMO ÚZEMÍ ČSSR
- VE STRATOSFÉR. VÝŠKÁCH MIMO ÚZEMÍ ČSSR

SCHEMA ČINNOSTI V PÁSMU ŮDERU

PROFIL LETU hi - lo - lo - hi

— celková doba trvání hromadného úderu je 193 minut, tj. 3 hod. a 13 minut;

— údery na cíle v ČSSR budou do 95 minut, na cíle SSR do 126 minut; údery jsou téměř pravidelně časově rozloženy po uvedené dobu;

— nad územím ČSSR je současně 135 až 170 letounů po dobu 40 minut — v časovém rozpětí od 40 do 80 minut; z toho je 50 — 80 letounů v malých výškách a 70 až 110 letounů ve velkých a stratosférických výškách;

— po dobu 15 minut tj. od 30 do 45 minut bude celkem 35 letounů (s rychlostí okolo 1600 km/hod.) ve stratosférických výškách.

Tato varianta vytváří pro obránce nevýhodnou situaci zhruba až do 80 minut, kdy nad územím ČSSR je nejvyšší hustota cílů jak v malých, tak v stratosférických výškách.

Do konce náletu, tj. od 80 do 193 minut, je ve vzduchu pravidelně rozložený, nekolisající a poměrně malý počet vzdušných cílů, převážně ve velkých a stratosférických výškách. V této době může útočník utrpět velké ztráty.

Další nevýhodou této varianty je i příliš dlouhá doba hromadného úderu.

Při porovnání obou variant z hlediska rozhodujících zásad operačního charakteru i zásad bojové efektivity, je první varianta pro útočníka výhodnější.

Uvedené příklady modelu hromadného úderu taktického letectva protivníka jsou výňatkem z dalších možných forem analytické metody rozboru jeho možností, kterou lze řešit hromadný úder v celém komplexu.

Odražení hromadného jaderného úderu zůstává trvale v popředí zájmu obranyschopnosti státu a zvláště v zájmu připravenosti a vysoké bojové pohotovosti všech sil a prostředků protivzdušné obrany.

Operace vojenských vzdušných sil a raketových prostředků protivníka na válčišti v příští válce je třeba stále důkladněji studovat.

Analytická metoda v této stati umožňuje konkrétní rozbor možností taktického letectva protivníka.

Závěrů, kterých je dosaženo vytvořením reálného modelu hromadného úderu, lze použít k přípravě konkrétních opatření jak v operační oblasti, tak v bojovém použití sil a prostředků celého palebného systému PVOS i prostředků protivzdušné obrany vojsk.

Je nutno vycházet z toho, že činnost systému PVOS limitují tyto faktory:

— charakter, počet a rozložení objektů státu, určených k obraně,

— ostatní objekty, za jejichž ochranu v daném období zodpovídá PVOS,

— síly a prostředky PVOS a PVO vojsk,

— složení sil a prostředků protivníka, jeho možnosti a varianty bojové činnosti.

Pro velení PVOS vyplývají z toho tyto požadavky:

— operační sestavu volit tak, aby odpovídala možným vlivům nejpravděpodobnějších variant činnosti vzdušného protivníka,

— bojové pohotovosti dosáhnout v nejkratší době s maximálními silami,

— vytvořit dostatečné zálohy k ovlivnění bojové činnosti v rozhodujících obdobích podle vzniklé situace,

— zabezpečit včasný a rozsáhlý manévr na rozhodujících směrech,

— vytvořit organizovaný systém velení, který zabezpečí požadavky nepřetržitě a pružně velení k soustředění sil,

— zásoby a materiálně technické prostředky rozložit předem tak, aby byly k dispozici v příslušných prostorech a v rozhodující době.